

ZAVIČAJNI MUZEJ BIOGRAD NA MORU
05. – 30. SRPNJA 2017.

Vladimir Pilinger
IZLOŽBA SKULPTURA

BALET KAO NAJŽIVLJE SKULPTORSTVO

Vladimira Pilingera (1943.) teško je definirati kao osobu, a poglavito kao umjetničku osobnost. Riječ je o čovjeku neprestano prepuštenu drskim metamorfozama umjetničkih, stvaralačkih strasti, sklonosti njihova samoumnažanja energijom razumljivom samo umjetničkim labirintima duše. Pilinger se, naime, cijeli svoj životni vijek prepušta bavljenju estetskim, humanim, elegantnim, konačno izvorno umjetničkim vrijednostima ljepote, što i je bit umjetnosti bez obzira ne samo kojoj vrsti pripadala, već i iz kojega svjetonazora dolazi. Krećući u život kao sportaš elitističkih disciplina kao što su preponsko jahanje, skokovi u vodu (treći na državnom natjecanju) i tenis (s trenerom u osobi jednoga Nikole Pilića), preko plesača, solista u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu, do 40 godišnje plesačke, koreografske i režijske i tv karijere u Parizu, gdje najprije završava kao profesor klasičnog i jazz baleta, a potom kao zaslužni umjetnik u Ministarstvu kulture Francuske, Pilinger od svakoga svoga životnoga čvora do čvora ispliće svoju uvijek novu umjetničku i životnu nit, čineći to tako kako napor u to uložen ne bi bio brz i lako razmrsiv.

Sudjelujući na najvećim svjetskim baletnim festivalima i surađujući s najvećim svjetskim baletnim ansamblima, od Japana, preko Egipta, Grčke, Španjolske, Poljske, Libanona, Iraka, Norveške, Mozambika, Angole, i drugih zemalja, do Portugala u kojemu ostaje pune tri godine surađujući s velikanom Milkom Šparemblekom, direktorom glasovite Fondacije Calouste Gulbenkian, Vladimir će Pilinger, kao prvi plesač, predavati na Konzervatoriju za glazbu i ples u Lionu, na Sorboni će voditi seminar video tehnike, u više će slučajeva djelovati kao asistent režije pri snimanju igranih i tv filmova, da bi na kraju karijere svoj interes i energiju posvetio drvu, kao pramateriji, onome što odgovara svakome danu i noći, svakom podneblju, kulturi, i godišnjem dobu, da bi konačno postao i članom Francuske akademije artističkog tokarenja u drvu.

Razvidno je iz ovog kratkog biografsko-bibliografskog pregleda djela Vladimira Pilingera kako je i literarno teško i nezahvalno i pokušati iskazati sve njegove segmente života, tim više što ovog nadasve svestranog autora s jedne strane zanima elitizam kojega je iskazao u solo nastupima jazz baletana, a s druge proizvodnja i potrošnja kao umjetnika posvećenog drvu, dakle ritmu prirode i njezinim oblicima, ali i materijalu od kojega se prave kreveti, stolovi, krovovi, križevi, posuđe, pribor za kućanstvo, oruđe i oružje, konačno od čega su sačinjeni i mitski Trojanski konj kao i Noina arka. Mogli bismo reći da Pilingera na isti način uzbuđuje pojam „fetišizma“ i pojam „napretka“, odnosno da se vješto i brzo, uvijek bez rizika, prepušta dvostrukoj artikulaciji umjetnosti. Hoću reći kako njegova plastika u drvu podjednako sadrži totemsko izvorne elemente, kao i moderno suvremeni pristup obrade na tokarskome stroju. U ovom slučaju tako istodobno imamo djela koja se temelje na povijesti umjetnosti, kao i zagovoru njena dokinuća. Imaginacija i tehnologija korespondiraju zajedno, što omogućuje i sam umjetnički materijal, drvo koje podjednako nudi nježnost i tvrdoću, zemljani korijen i nebesku krošnju, mudrost i trpljenje, nepomičnost i bujnost.

Pilingerovi predmeti, oblici, oživotvorenja, kako slobodno možemo nazvati njegove skulpture u drvu, a to su vaze, zdjele, tanjuri, čaše, lavandini, svijećnjaci, stalci, cvijeće, oblici voća (jabuke, kruške, grožđe), gljive, olovke, kutije za nakit, olovke, konačno jaja i kugle, dakle simbole kozmičkoga zametka, i mnogo toga drugoga, svako na svoj način nose zasebna značenja pa i onda kad je riječ o predmetu istog ili sličnog oblika, jer ovi predmeti svoju snagu i ulogu, kao i svoju estetsku ljepotu crpe iz vrste drveta od kojega su načinjeni, bilo da je riječ o maslini, šimširu, ili ebanovini, kao i nekom egzotičnom polinezijском ili indijskom drvu. Ništa neobično ako znamo kako razna drva nalazimo gotovo u svim religijama svijeta uvijek s posebnim simbolikama, kako je drvo sveprisutno u povijesti i kulturi svih naroda, u spjevovima i mitologijama, u etnologiji i antroponimiji. U Rječniku simbola J. Chevalier – A. Gheerbrant naći ćemo ovu rečenicu: „Opći je simbolizam drva postojan: drvo krije

nadljudsku mudrost i znanje“. Pilinger je do ovakve spoznaje došao djelovanjem i djelom, u kojemu njegove skulpture postaju ne samo mješavinom (istina osobno prepoznatljivih) stilova, već i dekorativno uporabljivih sredstava, vrijednosti koje proističu ne samo iz estetike već i korisnosti, djela s ulogom masovnih medija.

Dakle, kad Vladimir Pilinger radi u otočkoj maslini u svom novom boravištu u Pašmanu, on prilazi izradi predmeta u stilu onih majstora koji grade božje hramove, neće ga smetati da u jednom trenu u pomoć zazove božicu Atenu kojoj je ovo drvo posvećeno, a već u sljedećem trenutku da se okrene poput Noe Zadarskom kanalu očekujući golubicu koja će mu poslije Potopa donijeti novu i svježju maslinovu grančicu. Radeći u tvrdom i čvrstom, postojanom šimširu, od kojega su se izrađivali bičevi, češljevi i frule, pa i čekići, umjetnik drvo podzemnoga svijeta pretvara u predmete sa simbolikom besmrtnosti. Umjesto kotača Apokalipse Pilinger će od, po predaji najstarijega stabla, tisovine, izraditi pladanj nalik štitu. Bagrem od kojega je po predaji načinjena Kristova trnovita kruna, ali i Kovčeg saveza presvučen zlatom, poslužit će mu za predmete pune topline i svjetlosti, s oblicima koji će nam evocirati prisuće sunca. Jasen je uspravan, neranjiv i nepomičan kao i svijećnjaci ovog majstora, dok predmeti načinjeni od jablana ujevičevski se vezuju za bol, žrtvu i suze. Predmeti od čempresa s mirisima smola načinjeni su za uskršnje darove. Drvo trešnje kao da umjetniku samo nudi oblike i obradu koji će izazivati izvanvremensko blaženstvo, sve ono što će biti odvojeno od dobara ovoga svijeta.

Putujući Afrikom i Azijom, Vladimir Pilinger je upoznao i mnoga egzotična drva, prije svega crnu i vrlo rijetku crvenu ebanovinu, indijsku akaciju, afričko Zmijino drvo, kao i druga drveća od čijih je dijelova gradio nova umjetnička tijela, poštujući simboliku i izvornu namjenu tih drveća u matičnim zemljama. Tako će od ebanovine od koje su se u Africi najčešće izrađivale kolijevke, za sebe i druge načiniti jedinstvene drvene umivaonike u obliku starih kopanja za kupanje djece.

Dakle, Pilinger vješto usklađuje tehnička sredstva i materijal, kao i simboličku namjenu izrađenim predmetima i drvu od kojega su načinjeni. Njegovi reproduktivni uradci su harmonizirani do te mjere da je svaki model čist, jednostavan i jasan sam po sebi, u potpunosti djelujući po svojoj znakovnoj i uporabnoj vrijednosti.

Konačno, kada svedemo na osnovnu mjeru sve ono što znamo o umjetnosti, njezinim vrstama i oblicima, kao i o njezinu suvremenom fizičkom i duhovnom okružju, jasno nam je shvatiti kako se kod Pilingera sve posložilo nužno jednostavno, bilo da je u pitanju balet, plesna koreografija, i konačno skulptorstvo. Zar balet nije najživlje moguće skulptorstvo na sceni umjetnosti i života, gdje se svakotreno mijenjaju skulptorski oblici!? Pilinger je kao umjetnik scene spoznao tvrdokornu činjenicu stalnih metamorfoza u kojima neprestano dobivaš ono što na drugoj strani gubiš. Uostalom, kod ovoga je umjetnika riječ o svjesnom prihvatanju alternativa samo zato da se ne bi izgubio osobni izbor, a to je umjetnost koja uključuje san i stvaranje, koji dolaze s istog izvora, ali uviru u oceane na potpuno odvojenim stranama.

Tomislav Marijan Bilosnić

Organizator:

Zavičajni muzej Biograd na Moru

Voditelj:

Draženko Samardžić

Tekst:

Tomislav Marijan Bilosnić

Fotografija:

Tomislav Marijan Bilosnić

Julijan Stanin

Priprema i tisak: **dpi grafika**

